

Пам'яті Ольги Павлівни Андріяш

In memory of Olga Pavlivna Andriyash

24 травня 2025 року на 89-у році життя пішла засвіти відома українська дослідниця, геоморфолог, геолог, кандидат географічних наук, доцент географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Ольга Павлівна АНДРІЯШ.

Ольга Павлівна АНДРІЯШ (10.12.1936, с. Теолин, наразі у Монастирищенській міській громаді Уманського району Черкаської області – 24.05.2025, м. Миронівка Київської області).

У 1958 році закінчила кафедру геоморфології та палеогеографії географічного факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Після закінчення навчання працювала геологом в “Башкиргеології” та “Артемвуглегеології”. Вступивши до аспірантури досліджувала рельєф та антропогенні відклади Причорноморської низовини, зв'язок похованих неогенових долин з сучасним рельєфом. У 1974 році захистила кандидатську дисертацію на тему “Пліоцен-четвертинна історія розвитку рельєфу Інгулець-Бузького межиріччя (в межах Причорноморської низовини)”.

З 1975 працювала асистентом кафедри та з 1975-1989 старшим науковим співробітником науково-дослідної частини географічного факультету, з 1989-1996 – доцент кафедри геоморфології та палеогеографії географічного факультету.

Ольга Павлівна гідно продовжила стежку геологічної освіти студентів-географів, завдяки їй, через досконалі знання нормативного курсу “Загальна геологія” і саме у її викладанні, студентів-випускників, які присвятили виробниче та наукове життя геології, завжди поважали у середовищі професійних геологів. Викладання нею спецкурсів студентам кафедри геоморфології та палеогеографії, керівництво курсовими та дипломними роботами студентів було справжнім фаховим випробуванням для багатьох випускників кафедри.

Неперевршений педагог та дослідник, Ольга Павлівна залишила незабутній слід в українській географічній освіті та науці. Її вимогливе та доброзичливе ставлення до студентів, надзвичайна людяність і товарицькість були і залишаться для нас взірцем у професійному і громадському житті.

Похована Ольга Павлівна у рідному для неї м. Миронівка поряд з батьками та сином.

Теплі спогади про Ольгу Павлівну назавжди залишаться у наших серцях та її багаточисельних учнів.

“Кожен має знати історію свого роду”

Ольга Павлівна Андріяш
Olga Pavlivna Andriyash

Ольга Павлівна багато років викладала в Київському університеті, була доцентом на географічному факультеті. Коли вийшла на пенсію, переїхала в Миронівку до мами. Свою квартиру в столиці продала, а отримані за неї кошти витратила ... на подорожі. Цей її вчинок не всі схвалювали, він справді таки не характерний для нашого менталітету.

Їй хотілось побачити світ, реалізувати свою мрію, як географа. Об'їздила всі скандинавські країни — Фінляндія, Швеція, Норвегія, а ще - Данія, Польща, Німеччина, Бельгія, Франція, Італія, Іспанія, Чехія, Словаччина, Болгарія. Далі Африка - Конго, заповідник Серенгеті. Південно-східна Азія - Індонезія, Балі, Таїланд, південь В'єтнаму...

Вражень від тих подорожей ні з чим не зрівняти. Все матеріальне в порівнянні з враженнями — ніщо. І це, як вважає Ольга Павлівна, в неї від її пращурів.

Хто вони, звідки, що пережили? — їй цікавило завжди. Все, що стосується їхнього роду, дізнавалася з розповідей старших. Береже, як реліквію, вишукане мереживо ручної роботи, вишивки, альбоми з сімейними фотографіями. Дві з них, найдавніші, початку XIX століття, передавалися з покоління в покоління. На них її прапрадід і прапрабабуся. Вони вихідці з Прибалтики. Прапрадід Отто Цилінський був людиною не бідною. Приїхав в Україну і купив земельну ділянку на Полтавщині, в селі Яхники біля Лохвиці. Він займався вирощуванням тютюну. Одружився

з україночку Палагеєю Папей. Розширив згодом своє виробництво. У нього тютюн купляли навіть сини відомого композитора Дунаєвського.

Вдома Цилінські розмовляли польською і німецькою мовою, але прапрадід встановив чітке правило: якщо ми живемо в Україні, то повинні досконало знати українську мову. І дітей своїх їй навчали.

Прадід теж займався тютюном. Дід закінчив Харківський технологічний інститут, працював інженером на ткацькій фабриці і в той же час продовжував родинну справу. Бабуся також була освіченою людиною. Під час навчання пройнялась духом народовольства. І за це була вислана, їй не дозволили працювати в школі. Тому влаштувалась гувернанткою в одну заможну родину. Там вони й познайомились з дідусем. Одружились. Після того — вона почала викладати вже в сільській школі. Згодом народилась донька, а потім і друга — мама Ольги Павлівни. Дід був старшим за бабусю на 24 роки...

Для роботи на тютюнових плантаціях вони наймали сезонних робітниць. Ті дівчата були ровесницями з хазяйськими доньками, тепло ставились одна до одної. На фото, що збереглися в сімейному архіві, не видно різниці — де хазяйська дочка, а де працівниця. Всі одягнуті в українське вбрання. Навіть повсякденне, воно було таким гарним, як святкове.

До речі, до прислуги в родині ставились по-доброму. Ольга з розповідей мами дізналась, як дівка йшла заміж, їй давали корову чи телицю і скриню з вбранням та іншим приданим.

На інших фото моменти відпочинку родини. Вони з гостями ставили театралізовані сценки, виїздили на природу, а ще подорожували Європою, були на Капрі. Звідусіль привозили сувеніри. Серед того, що збереглося до сьогодні - черепашка тридакна.

— Коли розпочалась революція, панство виганялось і звільнялась територія від буржуїв. Та в бабусі і на думці не було їхати з України, - згадує те, що чула колись від неї, Ольга Павлівна.

— Вона пішла в наркомпрос і сказала, що за фахом педагог і може організувати в себе вдома дитячий будинок для безпритульних дітей. І тоді їй дозволили взяти близько 20 діток. Вона не тільки навчала їх грамоти, а й вчила, як працювати на землі - щось садити, полоти, збирати урожай, готувати. Тобто ці діти ставали пристосованими до життя. Окрім того, бабуся ще й керувала хором. Вміла майстерно в'язати мереживо, вишивати. Її скатертини збереглися до наших днів.

Дідусь пішов викладати в професійне училище. Це училище згодом закінчила і мама Ольги Павлівни - стала слюсарем п'ятого розряду.

А потім Цилінським все таки довелося виїхати. їхній будинок націоналізували. На те, щоб зібратись, у них була всього доба. Спочатку дітей відправили подаль з дому, а тоді самі поїхали в глухе село...

Мамі Ольги Павлівни, щоб вступити до Уманського сільськогосподарського інституту, довелося діставати довідку, що вона селянського походження. Там вона і познайомилася з майбутнім чоловіком. Він працював в Теолинні Монастирищенського району. Туди направили і її - агронома-ентомолога. Одружились і забрали до себе батьків.

Чоловік був талановитим агрономом. Йому запропонували роботу по створенню бурякорадгоспів для вирощування сировини для Миронівського цукрозаводу. Так родина опинилась у Миронівці. Але переїхали сюди вже без дідуся... Він не дочекався народження онуки Олі.

Мама пішла працювати агрономом-ентомологом, окрім того, була ще й добрим прогнозистом. Ольга Павлівна і досі пам'ятає, як мама їхала в поле конем і донечку брала

з собою. Але це вже було після війни.

Батька забрали в армію у 1939-ому. Потрапив у Другу світову в оточення, потім полон, табір для військовополонених в Чехії. Коли американці розбомбили той табір, його зарахували до частини, яка штурмувала Берлін.

Після війни повернувся в Миронівку і знову працював у бурякорадгоспах. А мама пішла викладати в школу, спочатку у вечірню, а потім у тодішню 22-у, залізничну. Там 7 класів закінчила й Ольга Павлівна.

Згодом сталося жахливе і неочікуване. Один сусід написав на їхню родину донос. Той папір і татову відповідь на нього вона зберегла в домашньому архіві. Батьки тоді приховували це від доньки. У них вдома був обшук і після цього батько відмовився тут працювати. Поїхав у цукротрест писати заяву на звільнення. Але хорошого спеціаліста не схотіли відпускати і направили в сільгоспакадемію, в господарство поблизу Ксаверівки.

Ольга Павлівна поступила на географічний факультет Київського університету. Після закінчення її направили в нинішній Бахмут, а тодішній Артемівськ на роботу в "Артемвуглегеологію. Там і заміж вийшла, теж за геолога. Разом з чоловіком працювали в експедиції. Вона, геоморфолог, пізніше отримає запрошення навчатись в аспірантурі. Наукова робота так привабила Ольгу Павлівну, що навіть незгода чоловіка її не зупинила. Працювала над цікавою темою, досліджувала розвиток рельєфу півдня України протягом останніх 1 млн років. То була титанічна робота. Її було завершено у 1973 році, навіть раніше визначеного терміну. Так і стала викладати, стала доцентом.

Саме через університетську кафедру розшукав вже через роки Ольгу Павлівну Андріяш один краєзнавець. Його зацікавила історія їхньої родини, яку з такою любов'ю береже ця незвичайна жінка.

В цій історії в долях людей відображаються всі події, що відбувались в Україні. В кожному роду є свої таємниці, свої переплетіння життєвих шляхів. Маємо пам'ятати, берегти пам'ять про минуле. Не забувати свого коріння.

За джерелами:

Лисенко В. (2022). Кожен має знати історію свого роду. *Миронівський край*. 11 лист.

Семещенко Т. (12 листопада 2024). *Краєзнавчий марафон*. <https://www.facebook.com/share/p/1BBzqhWYVs/>